

Przygotowanie do sakramentu małżeństwa według Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin i Dyrektorium Katechetycznego

Przygotowanie do sakramentu małżeństwa obejmuje trzy etapy:

1. **Przygotowanie dalsze** – podawanie odpowiedniej wiedzy i wyrabianie odpowiednich cnót związanych z życiem rodzinnym należy rozpoczynać od dzieciństwa, a następnie kontynuować na wszystkich etapach katechizacji. Chodzi szczególnie o:
  - budowanie własnego charakteru.
  - szacunek dla każdej zdrowej wartości ludzkiej.
  - umiejętność współżycia z innymi.
  - zrozumienie i rozpoznanie swego powołania.
  - szacunek czystości.
  - odpowiednią postawę wobec własnej rodziny i instytucji małżeństwa.

A zatem jest to proces dokonujący się w rodzinie, środowisku szkolnym i katechetycznym, w okresie dzieciństwa do zakończenia gimnazjum. Nie ma jeszcze charakteru konkretnych kursów. Problematyka jest poruszana w szerszym kręgu zagadnień.

2. **Przygotowanie bliższe** – dotyczy młodzieży po 17-tym roku życia a więc młodzieży szkół średnich i nabiera charakteru katechezy parafialnej. Według Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin ma to być dla młodzieży rodzaj katechumenatu przed zawarciem małżeństwa. Jego zadaniem jest:
  - pogłębienie nauki o małżeństwie i rodzinie na tle fałszywych teorii w tej dziedzinie.
  - przysposobienie do międzyosobowego życia w małżeństwie i rodzinie.
  - pomoc w rozeznaniu drogi życia.
  - pogłębienie życia wspólnotowo-liturgicznego.

Przygotowanie to powinno łączyć trzy zasadnicze elementy: wspólnotowo-liturgiczny, konferencyjny i dialogowy. Ma to być 25 katechez, które przeprowadza się najlepiej na poziomie 2 i 3 klasy młodzieży szkół średnich, w małych grupach (do 20 osób), prowadzone przez Zespoły Pastoralne (kapłan, katecheci, doradcy życia rodzinnego i małżonkowie).

Niezależnie od katechizacji w szkole:

- należy w każdej parafii prowadzić dla tej młodzieży – analogicznie do przygotowania przed Pierwszą Komunią czy przed Bierzmowaniem – katechizację przedmałżeńską.

- w duszpasterstwach akademickich, dla tych którzy nie uczestniczyli w katechizacji parafialnej, należy przeprowadzać roczne studium przedmażeńskie wg programu wypracowanego przez DA i Radę Episkopatu ds. Rodziny.
- jeśli nie było możliwe powyższe przygotowanie – ani w parafii ani podczas studiów, wtedy należy podjąć skróconą katechezę przedmażeńską w formie przynajmniej 10 spotkań.

3. **Przygotowanie bezpośrednie** – w którym uczestniczą pary narzeczonych obejmuje:

- **spotkanie z duszpasterzem w kancelarii parafialnej** – przynajmniej na trzy miesiące przed ślubem (lepiej 6 miesięcy przed), podczas którego ustalone zostaną terminy katechez przedślubnych, spotkań w poradni rodzinnej, udziału w dniu skupienia i rozmowy sprawdzającej dojrzałość do zawarcia małżeństwa.

- **spotkanie ewangelizacyjne** - zgodnie z prośbą papieża Benedykta XVI narzeczeni przygotowujący się do zawarcia sakramentu małżeństwa powinni uczestniczyć w spotkaniu ewangelizacyjnym, aby pogłębić swoją relację z Bogiem i lepiej przygotować się do życia małżeńskiego i rodzinnego. Proponuje się, aby takie spotkanie odbywało się jako wprowadzające do kolejnych trzech wymaganych katechez ogólnych.

- **katechezy przedślubne tzw. nauki ogólne** – minimum trzy spotkania: teologia małżeństwa, etyka życia małżeńskiego i liturgia sakramentu małżeństwa.

- **spotkania w Poradni Życia Rodzinnego** – co najmniej trzy spotkania z doradcą życia rodzinnego posiadającym ważną misję kanoniczną! Mają formę indywidualnych spotkań doradcy z jedną parą narzeczonych, gdyż poruszane tematy wymagają atmosfery intymności i indywidualnego podejścia. Spotkania mają dotyczyć odpowiedzialności za wzajemną miłość i przekazywanie życia, niedopuszczalności antykoncepcji i środków poronnych oraz znaczenia metod naturalnego planowania rodziny. Nie wystarczy sama informacja o tych metodach, trzeba się ich nauczyć. Dlatego spotkania muszą odbywać się w odpowiednich odstępach czasu, powinny być poświęcone zasadom prowadzenia obserwacji objawów płodności oraz ich interpretacji.

- **dzień skupienia dla narzeczonych** – jako przygotowanie i możliwość przystąpienia do spowiedzi przedślubnej. Pierwsza spowiedź, powinna być potraktowana stosownie do sytuacji religijnej penitenta. Często zachodzi potrzeba spowiedzi z całego życia, by pewne sprawy gruntownie uporządkować, czy uzupełnić braki w wiedzy katechetycznej.

Dруга spowiedź ma na celu pełniejsze przeżycie sakramentu małżeństwa i dlatego zalecana jest jak najbliżej daty ślubu.

Minimum programowe bezpośredniego przygotowania do małżeństwa w diecezji gliwickiej

Przygotowanie bezpośrednie w formie katechezy przedmałżeńskiej realizuje się w czasie bezpośrednio poprzedzającym zawarcie małżeństwa. Powinno ono być realizowane pod kierunkiem własnego proboszcza w parafii jednego z narzeczonych. Osoby prowadzące przygotowanie bezpośrednie powinny przestrzegać minimum programowego określonego przez Konferencję Episkopatu Polski (Pierwszy Synod Diecezji Gliwickiej, nr 51).

Przedstawiony poniżej program został opracowany dla potrzeb Diecezji Gliwickiej na podstawie zaleceń Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin Rady ds. Rodziny Episkopatu Polski z 2003 r. oraz późniejszych wskazań.

Podana tematyka jest konieczna do zrealizowania jako bezpośrednie przygotowanie do zawarcia sakramentu małżeństwa i obowiązuje w Diecezji Gliwickiej od dnia 1 marca 2014 r. z późniejszymi zmianami Pierwszego Synodu Diecezji Gliwickiej. Została zaakceptowana przez ks. bp Jana Kopca – ordynariusza diecezji.

Narzeczeni uczestniczący w naukach poprzedzających bezpośrednio zawarcie małżeństwa powinni złożyć z tytułu udziału w nich ofiarę pieniężną zgodnie z wytycznymi Referatu Duszpasterstwa Rodzin (Pierwszy Synod Diecezji Gliwickiej, nr 52).

KATECHEZY OGÓLNE

4 spotkania (czas jednego ok. 1,5 h)

I. Spotkanie ewangelizacyjne dla narzeczonych - *prowadzący to przedstawiciele wspólnot i ruchów posiadających w swoim charyzmacie ewangelizację.*

Spotkanie powinno zawierać:

1. Przedstawienie kerygmatu – spotkanie z osobą Jezusa jako fundament chrześcijaństwa.
2. Człowiek stworzony na obraz i podobieństwo Boga, czyli powołany do miłości.
Definicja miłości małżeńskiej.
3. Świadectwo osób (najlepiej małżeństwa), które doświadczyły obecności Boga w swoim życiu.
4. Modlitwę z możliwością oddania swojego życia Panu Jezusowi.

II. Teologia małżeństwa – *nauka prowadzona przez kapłana lub osobę świecką.*

1. Sakrament małżeństwa jako fundament małżeństwa i rodziny chrześcijańskiej:
  - sakrament małżeństwa znakiem miłości małżeńskiej i środowisko zbawienia,
  - przymierze małżeńskie a Przymierze Chrystusa z Kościołem,
  - zaproszenie Chrystusa do tego związku,
  - dążenie do jedności małżeńskiej w trzech wymiarach (duchowy, psychiczny, fizyczny).

2. Odpowiedzialność wynikająca z przyjęcia sakramentu małżeństwa:
  - pojęcie odpowiedzialności,
  - odpowiedzialność za szczęście współmałżonka,
  - odpowiedzialność za świętość współmałżonka,
  - odpowiedzialność za religijne i dobre wychowanie dzieci.
3. Rola Eucharystii i modlitwy w małżeństwie i rodzinie chrześcijańskiej.

III. Etyka życia małżeńskiego – nauka prowadzona przez doradcę życia rodzinnego z ważną misją kanoniczną.

1. Kobieta i mężczyzna - równi ale różni tzn. uzupełniający się w psychice, potrzebach, oczekiwaniach i uczuciach:
  - mit dopasowania się,
  - rola dialogu małżeńskiego.
2. Istota i znaczenie aktu małżeńskiego (dwie funkcje współżycia płciowego, wg. HV), powołanie do współpracy z Bogiem w przekazywaniu nowego życia.
3. Czystość narzeczeńska (wtórne dziewictwo) i małżeńska.
4. Odpowiedzialne rodzicielstwo:
  - płodność to wspólna sprawa i odpowiedzialność pary małżeńskiej,
  - dziecko jako dar Boga, a nie własność rodziców,
  - dziecko jako owoc miłości małżeńskiej, a nie "produkt uboczny seksu",
  - wspólne planowanie ilości dzieci (wg. HV),
  - zgoda na przyjęcie każdego dziecka wynikająca z przysięgi małżeńskiej.
5. Istota NPR – ogólnie (zaznaczyć, że nie jest to kalendarzyk małżeński!).
6. Definicja antykoncepcji (bez wchodzenia w szczegóły np. rodzaje).
7. Dlaczego Kościół mówi NIE! Antykoncepcji:
  - zaprzeczenie istoty aktu małżeńskiego – sztuczne oddzielenie płodności od gestu miłości,
  - przeciw I Przykazaniu Bożemu – człowiek przypisuje sobie rolę Boga - Stwórcy,
  - możliwe działanie wczesnoporonne pigułki hormonalnej,
  - konsekwencje nieskutecznej antykoncepcji (bardzo często jest to aborcja),
  - szkodliwość działań i postaw antykoncepcyjnych (psychiczna, fizyczna, trwałość związku).

IV. Liturgia sakramentu małżeństwa. Prawne aspekty zawarcia małżeństwa. – nauka prowadzona przez kapłana.

1. Ważność i godność sakramentu małżeństwa.
2. Przeszkody do zawarcia małżeństwa.
3. Znaczenie poszczególnych elementów i słów (miłość, wierność, uczciwość i nierozzerwalność małżeńska) przysięgi małżeńskiej.
4. Części ceremonii ślubnej: czytania, homilia, ślubowanie, poświęcenie i nałożenie obrączek, Komunia św. pod dwiema postaciami, błogosławieństwo, znak pokoju (pierwszy w małżeństwie).
5. Rola Sakramentu Pojednania i umiejętności przebaczenia w małżeństwie:

- omówienie warunków dobrej spowiedzi,
- przygotowania do pierwszej spowiedzi przedślubnej.

Zaleca się korzystanie z rachunku sumienia dla narzeczonych z kartką do spowiedzi przedślubnej Wydawnictwa Towarzystwa Chrystusowego Hlondianum w Poznaniu.

PORADNIA ŻYCIA RODZINNEGO

W ramach bezpośredniego przygotowania do zawarcia małżeństwa narzeczeni są ponadto zobowiązani do udziału w trzech spotkaniach w Poradni Życia Rodzinnego (Pierwszy Synod Diecezji Głiwickiej, nr 54). Spotkania te są prowadzone indywidualnie z jedną parą narzeczonych, trwają minimum jedną godzinę i pod kierunkiem doradcy życia rodzinnego z ważną misją kanoniczną pracującego na materiałach zaakceptowanych przez Diecezjalne Duszpasterstwo Rodzin.

Pierwsze spotkanie w poradni:

1. Powitanie, zapoznanie się doradcy z narzeczonymi, odnotowanie pary w ewidencji.
2. Zagajenie narzeczonych co pamiętają z nauk ogólnych, czy mają jakieś pytania.
Przedstawienie celu i charakteru spotkań w poradni życia rodzinnego.
3. Metoda wielowskaźnikowa – podwójnego sprawdzenia (angielska):
  - istota, zalety, trudności, skuteczność – można to przeprowadzić obalając mity o NPR-rze.
4. Płodność mężczyzny i kobiety jako wspólna płodność i dar Boga:
  - anatomia i fizjologia układu płciowego człowieka,
  - hormony (estrogeny i progesteron) i cykliczność płodności u kobiety.
5. Podstawowe objawy płodności: PTC, zmiany objawu śluzu szyjkowego, zmiany objawu szyjki macicy w czasie cyklu kobiety.
6. Zasady obserwacji PTC i objawu śluzu szyjkowego.
7. Zachęcenie do poprowadzenia obserwacji objawów płodności przez narzeczoną, pokazanie uproszczonego sposobu zapisu obserwacji na karcie.
8. Omówienie materiałów, które otrzymali narzeczeni.

Drugie spotkanie w poradni:

1. Powitanie, odnotowanie pary w ewidencji.
2. Rozpoznanie ewentualnych trudności w czasie samoobserwacji narzeczonej.
3. Omówienie wyglądu karty obserwacji.
4. Naniesienie przez narzeczonego zaobserwowanych objawów przez narzeczoną z karty do zeszytu obserwacji. Jeśli nie mają własnych obserwacji, to wykorzystuje się karty z ćwiczeniami.
5. Pokazanie interpretacji objawów płodności na karcie przykładowej.
6. Wyznaczenie przez narzeczonych wspólnej płodności na własnym cyklu lub przykładowym w zeszytach ćwiczeń (dzień po dniu).
7. Ćwiczenia w wyznaczaniu wspólnej płodności na przykładowych kartach w zeszytach ćwiczeń.

8. Zadanie domowe - ćwiczenia w wyznaczaniu wspólnej płodności na przykładowych kartach w zeszyte ćwiczeń.

Trzecie spotkanie w poradni:

1. Powitanie, odnotowanie pary w ewidencji.
2. Sprawdzenie zadania domowego, powtórka z wyznaczania wspólnej płodności na podstawie kolejnych obserwacji narzeczonej lub przykładzie z zeszytu ćwiczeń.
3. Odpowiedzi na pytania narzeczonych.
4. Omówienie zagadnienia dotyczącego tzw. zapraszania dziecka:
  - poczęcie i zagnieżdżenie dziecka w jamie macicy,
  - przedstawienie działania mechanizmu pigułki hormonalnej dwuskładnikowej (działanie p/poczęciowe i wczesnoporonne),
  - karta ciąży, obserwacja PTC przez pierwszy trymestr, wyznaczanie terminu porodu,
  - rozwój dziecka w łonie matki, poród (m.in. rola ojca),
  - powrót płodności po porodzie (uzależniony od rodzaju karmienia dziecka), karty po porodzie,
  - jeśli narzeczeni są zainteresowani – zasady obserwacji i interpretacji objawu szyjki macicy.
5. Podpisanie na zaświadczeniu odbycia trzech spotkań w poradni.
6. Podanie namiarów kontaktowych i zaproszenie narzeczonych do poradni już jako małżonków.

WEEKEND DLA NARZECZONYCH W RAMACH BEZPOŚREDNIEGO PRZYGOTOWANIA DO MAŁŻEŃSTWA

Nadzwyczajna forma bezpośredniego przygotowania do małżeństwa, zwana weekendową, może być organizowana tylko za zgodą i we współpracy z Referatem Duszpasterstwa Rodzin (Pierwszy Synod Diecezji Gliwickiej, nr 55). Weekendowe bezpośrednie przygotowanie do sakramentu małżeństwa realizowane jest w formie wykładowo - warsztatowej. Zgodę na organizowanie i prowadzenie weekendowego przygotowania do sakramentu małżeństwa wydaje Referat Duszpasterstwa Rodzin po przedstawieniu szczegółowego programu i planu spotkań. Liderzy odpowiedzialni za weekend, to asystent kościelny i osoby świeckie (optymalnie para małżeńska) posiadające aktualne misje kanoniczne doradcy życia rodzinnego diecezji gliwickiej.

Realizacja programu weekendu dla narzeczonych obejmuje łącznie 16 godzin zajęć, podzielonych na dwa dni spotkania.

Weekend dla narzeczonych, aby mógł zastąpić spotkania ogólne musi zawierać:

- ewangelizację,
- tematy katechez ogólnych,
- skupienie z możliwością przystąpienia do spowiedzi.

Natomiast dodatkowo może być poszerzony o:

- warsztaty z komunikacji,

- ćwiczenia pozwalające na lepsze poznanie się narzeczonych, itp.
- świadectwa życia małżeńskiego i rodzinnego.

Weekend dla narzeczonych nie zawiera tematów realizowanych w poradni życia rodzinnego i nie może zastępować pierwszego czy więcej spotkań w poradni. Po weekendowym przygotowaniu do małżeństwa narzeczeni mają obowiązek uczestniczyć w trzech spotkaniach w poradni życia rodzinnego.

DZIEŃ SKUPIENIA DLA NARZECZONYCH

Dzień skupienia to forma duchowego przygotowania narzeczonych do zawarcia sakramentu małżeństwa.

W ramach skupienia należy zorganizować:

- nabożeństwo (nie msza św.) z konferencją kapłana będącą poszerzeniem tematów realizowanych w cyklu przygotowania (np. rola przebaczenia w małżeństwie, świętość aktu małżeńskiego, elementy prawdziwej miłości małżeńskiej),
- świadectwo pary małżeńskiej,
- rachunek sumienia dla narzeczonych,
- możliwość skorzystania z Sakramentu Pokuty – jako pierwsza spowiedź przedmałżeńska, jeżeli narzeczeni ze względu na swoją sytuację moralną nie mogą uzyskać rozgrzeszenia, to zachęca się ich do rozmowy z kapłanem w konfesjonale, który może udzielić im błogostawieństwa,
- adoracja Najświętszego Sakramentu.

Dodatkowo może zostać odprawiona msza św. z homilią, ale nie jest to konieczne.

DOKUMENTY POTWIERDZAJĄCE ODBYCIE PRZYGOTOWANIA DO SAKRAMENTU MAŁŻEŃSTWA

Potwierdzenie odbycia bezpośredniego przygotowania do małżeństwa odbywa się dwuetapowo ze względu na konieczność odnotowania wniesienia ofiary przez narzeczonych. Zaleca się korzystanie z opracowanego przez Duszpasterstwo Rodzin zaświadczenia i karty obiegowej, które są jednolite dla diecezji gliwickiej i do zakupu w kurii diecezjalnej.

Kartę obiegową narzeczeni otrzymują w kancelarii parafialnej w momencie zgłaszania chęci zawarcia małżeństwa. Wtedy powinni uzyskać również informacje odnośnie wymogów związanych z zawarciem sakramentu małżeństwa (dokumenty, nauki przedmałżeńskie, spotkania w poradni, skupienie, ofiara). Obiegówka potwierdza odbycie nauk przedmałżeńskich. Po złożeniu ofiary za katechezy ogólne narzeczeni otrzymują stosowne zaświadczenie. Zaświadczenie to należy przedstawić w Poradni Życia Rodzinnego w celem potwierdzenia spotkań w indywidualnych. Zaświadczenie jest załącznikiem do protokołu przedmałżeńskiego.

Karta obiegowa i zaświadczenie są wydawane indywidualnie dla każdego z narzeczonych.